

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXIX, broj 16

18. travnja 2019.

cijena 200 Ft

Pasionska baština

7. stranica

Koprive cirka 20

8. – 9. stranica

Baka i ja šaramo pisanice.

15. stranica

Komentar

Ne obazirimo se što kažu, nego tko kaže...

Bajski i bački Hrvati su Bunjevci, Šokci i Raci, ali Bunjevci nisu Hrvati. Tako bismo mogli opisati takozvano bunjevačko pitanje u Bačkoj danas koje postoji samo za one koji svim silama žele bunjevačku granu otrgnuti od hrvatskoga stabla. I dalje bunjevačko pitanje (o Bunjercima kao posebnom narodu) postoji samo u glavama onih kojima smeta sve što je hrvatsko, drugim riječima njihova je pokretačka snaga protuhrvatstvo. To dokazuje niz objava i napisa u kojima samobitnost Bunjevaca pokušavaju odrediti isticanjem svojeg nehrvatstva.

Nažalost, pošto je udruga Bajska bunjevačka čitaonica prije nekoliko godina prepuštena na milost i nemilost onima kojima smeta sve što je hrvatsko, iz svoga naziva udruga je izbacila naziv „hrvatski“, a zatim čak i „bunjevački“, pozivajući se na to da je udruga oduvijek bila „Kršćanska čitaonica“. Ne znaju, ili ne žele znati da je ona utemeljena kao Bunjevačka čitaonica, ali tadašnje vlasti nisu dopustile registraciju pod narečenim imenom. Sada pak osmišljavaju „akcijske planove“, a na posljednjoj godišnjoj skupštini prihvatili su i izjavu u kojoj se ističe: „Odlučni smo u cilju da se nepravde i nepravdnosti nanese Bunjercima isprave kako zalaganjem na domaćim tako i inozemnim forumima da bi i bunjevački narod mogao zauzeti dostojno mjesto na narodnosnoj paleti na kojoj bi na evidentan način morao dobiti mjesta.“

Sve nas pomalo podsjeća na pokretanje dvaju neuspjelih poticaja (pokrenuti 2006. i 2010. godine) za priznavanjem Bunjevaca kao posebne narodnosti u Mađarskoj. No ni tu nije kraj.

U posljednje vrijeme zamisli o Bunjercima kao posebnom narodu, o Bunjercima nehrvatima šire se na Fejsbuk-profilu „Baja környéki Bunyevácok“ (Bunjevci u okolici Baje). Nailazimo na prosvječivanje i poučavanje svojih sunarodnjaka od strane nadri-znanstvenika, osviještenih „samo Bunjevaca“, naravno, kako drukčije, na izvornome mađarskom jeziku. Premda ne znamo po-uzdano za uređivače narečenog Fejsbuk-profila, oni ili njihovi istomišljenici otkrivaju se svojim komentarima, među kojima su pobornici ideje i inicijative za priznavanje Bunjevaca kao posebne narodnosti, predsjednik nedavno utemeljenoga Bunjevačkog kulturnog instituta u Baji, i drugi. Kako narod veli, nemojmo se obazirati na to što kažu, nego tko kaže. S. B.

Glasnikov tjedan

Unatoč svemu onome što zovemo tehnološkim napretkom na pragu trećega tisućljeća kojem smo brojke i okvire dali i odredili mi ljudi, još uvijek su pred nama brojni misteriji, među njima dva velika: rođenje i smrt. Njima se bavi od početka sam čovjek koji kroza škole i vjere ima i različita gledišta na njih, ali i brojne sličnosti u broju pitanja na koja ne može dati odgovor. Mnogi odgovor pronalaze u slijeđenju dogma koje im daju trenutni mir.

Kršćani se tim pitanjima bave ponajviše u tjednu Muke, koja započinje Cvjetnicom, a završava Kristovim Uskrsnućem. Crvena je boja znak Isusove mučeničke ljubavi, ali i krvi s njegova čela i njegovih ruku, snage njegove. I dok se slavi kao Kralj, iako na magarcu ulazi dolazeći iz Betanije u Jeruzalem. Dočekan je oduševljenom gomilom koja će od Pilata tek nekoliko dana poslije tražiti njegovo raspeće puštajući umjesto njega razbojnika Barabu na slobodu. Oni isti koji su ga dočekali grančicama palma i maslina najglasniji su u urlikanju „Raspni ga! Raspni!!!“, jer gomila ne prepoznaje poniznost koja želi liječiti svijet u njegovoj nutrini, uzimajući na sebe njegove grehove kao cijenu ulaska u vječni svijet mira.

Priča nam šalje snažnu poruku o muki, poniženju i smrti kroz koju Krist dolazi do svoje pobjede, uskrsnuća, vječnoga života pa i slave. A motiv križa prati nas od velikog četvrtka do Uskrsa, kao iskon, početak i kraj svega ovozemaljskog života.

Zamalo nam je, nama, sebičnomu ljudskom rodu, nemoguće shvatiti njegovu misiju i toliko podmetanje leđa onima što ga udaraju, pljuju mu u lice, toliku strpljivost, toliku ljubav prema ljudima! I prema Ocu! Njegov bol prepoznaje tek Otac čiju volju strašnih patnja i poniženja svojevolumno prihvaća Sin.

U svetom smo Trodnevlju! Približavamo se Križu, želeći poljubiti rane na rukama i nogama, pružiti rubac, obrisati znoj...

koji smo gledali onako bešćutno dok je nosio Križ. Bdijemo danas očekujući uskrsnuće i život! Jer smo se uvjerali da je život i vjera, ljubav, pobijedila patnju i bol, smrt.

„On je bio putnik božanske samoće. / Mi Ga nismo htjeli, mi Ga nismo znali. / On je bio priprost jedan bratac mali / Koji samo ljubav, samo ljubav hoće. / On je stoga, naše uzeo slaboće / Na križ svoga srca da ih bolom tali. / Mi smo tada dublje, mnogo dublje, pali, A On ipak nije posumnjao što će, / Već je s križem bola na prag srca kleko. / Al mi nismo htjeli otvoriti vrata / Za ovoga malog Božanskoga Brata / I još Ga je s praga protjerao netko. / A On dalje čeka, smjerno čeka vani / Moleć: Eli, Eli, lama sabachtani.“ (Branko Klarić: Eli, Eli, lama sabachtani???)

Branka Pavić Blažetin

„U svetom smo Trodnevlju!

Približavamo se Križu, želeći poljubiti rane na rukama i nogama, pružiti rubac, obrisati znoj... koji smo gledali onako bešćutno dok je nosio Križ.“

Pratite medijske platforme Medijskog centra Croatica!

MEDIJSKI CENTAR *Croatia*

mcc.croatia.hu – dnevne vijesti • www.glasnik.hu – dnevno svježe vijesti, napisi, albumi fotografija; radio.croatia.hu – 24 sata glazbe, utorkom, četvrtkom i petkom od 18 sati radijske emisije s ponavljanjima drugoga dana u 10 sati. Tiskano izdanje Hrvatskoga glasnika – svakoga petka u Vašem domu. Budite naši prijatelji, pratite Medijski centar Croatica i preko Fejsbukovih profila: Hrvatski glasnik; Radio Croatia; Croatia TV

Više od 45 milijuna za hrvatske narodopisne, umjetničke, folklorne i jezične kampove

Na mrežnoj stranici Fonda Bethlen Gábor Zrt. objavljene su narodnosne potpore iz državnoga proračuna za 2019. godinu, dodijeljene putem natječaja Ministarstva ljudskih resursa. Među njima i potpore za provedbu narodopisnih, umjetničkih, folklornih i jezičnih narodnosnih kampova, NEMZ-TAB-19), koji se ostvaruju u jezičnoj sredini, u razdoblju od 1. svibnja do 15. studenoga 2019. godine. Okvirni je iznos natječaja 400 milijuna forinta, najmanji je iznos koji se mogao dobiti 300 tisuća, a najveći 2,5 milijuna forinta. Na raspisani natječaj pristiglo je ukupno 339 natječaja, od kojih je odobreno 304. Za hrvatsku je zajednicu odobreno ukupno: 45 100 000 Ft.

Na javnome natječaju za podupiranje narodnosnih narodopisnih, umjetničkih, folklornih i jezičnih kampova koji se ostvaruju u jezičnoj sredini, natjecati su se mogle narodnosne obrazovne ustanove, narodnosne samouprave, kulturne ustanove u održavanju državnih narodnosnih samouprava i civilne udruge. Jedan je natjecatelj imao pravo predati samo jedan natječaj, iznimka su bile javno-obrazovne ustanove. Na prijedlog Narodnosnog odbora za dodjelu potpora, ministar Predsjedništva vlade donio je odluku o potpori za provedbu narodopisnih, umjetničkih, folklornih i jezičnih narodnosnih kampova, koji se ostvaruju u jezičnoj sredini, među njima hrvatskima. Pristigle natječajne najprije pregleda tijelo u kojem je HDS-ov delegat, zamjenica HDS-ova predsjednika Angela Šokac Marković, a potom tijelo u kojem je među devetero članova i parlamentarni zastupnik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga. Maksimalan su iznos za ostvarenje kampova dobili: pečuški Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom Miroslava Krležje po dva puta, santovačka Hrvatska škola, Čitaonica mohačkih Šokaca, mohačka Hrvatska samouprava, Hrvatska državna samouprava, Hrvatski kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“, Kulturno-prosvjetni centar i odmaralište Hrvata u Mađarskoj i Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod „Stipan Blažetin“.

Popis dobitnika potpore:

PEČUH – Udruga baranjskih Hrvata: Narodopisni kamp za hrvatsku djecu u Baranji 1 500 000 Ft; VRŠENDA – Hrvatska samouprava: Narodopisni kamp za vršendsku hrvatsku djecu 1 600 000 Ft; KERESTUR – Hrvatska narodnosna samouprava: Narodopisni kamp u Puli 900 000 Ft; KANIŽA – Osnovna škola „István Fekete“ u Boršfi: Hrvatski narodnosni kamp 1 155 050 Ft; PEČUH – Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom Miroslava Krležje: Čitalački kamp i kamp zdravoga života u matičnoj domovini 2 500 000 Ft; PEČUH – Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom Miroslava Krležje: Čitalački kamp i kamp zdravoga života za srednjoškolke u matičnoj domovini 2 500 000 Ft; SANTOVO – santovačka Hrvatska škola: Čitalački kamp materinskoga jezika 2019. 2 500 000 Ft; MOHAČ – Čitaonica mohačkih Šokaca: Kamp šokačke narodne umjetnosti 2 500 000 Ft; mohačka Hrvatska samouprava: Jezični kamp u Hrvatskoj 2 500 000 Ft; ŠIKLOŠ – Hrvatska samouprava: IV. kamp za hrvatsku darovitu djecu 1 900 000 Ft; PEČUH – Kulturno-umjetničko društvo „Tanac“: Kamp hrvatskih narodnih plesova za djecu 1 900 000 Ft; KOLJNOF – Osnovna škola i vrtić Mihovila Nakovića: Hrvatski čitalački i glazbeni kamp 900 000 Ft; Morska blaga, hrvatski kamp u Dramalju 1 200 000 Ft; SEPETNIK – Hrvatska samouprava: „Običaj nije čuvanje pepela, nego predaja plamena“ 800 000 Ft; HARKANJ – Hrvatska samouprava: Narodopisni jezični kamp

600 000 Ft; PEČUH – Kulturna udruga Baranja: XXVIII. državni kamp „Kolo“ 1 300 000 Ft; KERESTUR – Kulturno društvo „Kerestur“: Narodni kamp za očuvanje vrednota 600 000 Ft; UDVAR – Hrvatska samouprava: Ljetni hrvatski kamp s popodnevnim boravkom za očuvanje običaja 1 000 000 Ft; SERDAHEL – Kulturna i sportska udruga: Hrvatski narodnosni dječji kamp 1 250 000 Ft; BUDIMPEŠTA – Hrvatska državna samouprava: Državni kamp hrvatskoga jezika 2 500 000 Ft; PUSTARA – Hrvatska narodnosna samouprava: Hrvatski narodnosni kamp za očuvanje običaja i kulture u Pustari 650 000 Ft; MARTINCI – Hrvatski kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“: Kamp hrvatskoga jezika u matičnoj domovini 2 500 000 Ft; BUDIMPEŠTA – eržebetvaroška Hrvatska samouprava: Narodnosni i narodopisni kamp 814 000 Ft; BUDIMPEŠTA – Kulturno-prosvjetni centar i odmaralište Hrvata u Mađarskoj: Hrvatski kamp u matičnoj domovini 2 500 000 Ft; SERDAHEL – Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod „Stipan Blažetin“: Hrvatski obrazovni kamp 2 500 000 Ft; PEČUH – Hrvatska kulturna udruga „Vizin“: VIII. ljetni tamburaški kamp 2 010 000 Ft; ŠELJIN – Hrvatska samouprava: Narodnosni plesni kamp 1 085 000 Ft; SALANTA – Hrvatska narodnosna samouprava: Paški kamp za salantsku djecu 1 435 950 Ft. Ukupan iznos odobren za hrvatsku zajednicu: 45 100 000 Ft.

Sastavila: Kristina Goher

XII. DRŽAVNA KULTURNA TURNEJA

U organizaciji Hrvatske državne samouprave, 27. travnja u Gornjem Četaru održava se XII. državna kulturna turneja u tamošnjem domu kulture, s početkom u 18 sati. Nakon pozdravnoga govora predsjednika Hrvatske državne samouprave Ivana Guga na slijedi folklorni program u kojem će nastupiti Izvorna folklorna skupina i omladinska grupa Čitaonice mohačkih Šokaca, KUD Četarci i Zbor Ružmarin. Program se ostvaruje s potporom državnog tajništva za odnose s vjerskim zajednicama i narodnostima Ureda premijera Mađarske, Fonda Gábor Bethlem.

Ministar Damir Krstičević u službenom posjetu Mađarskoj

Potpredsjednik hrvatske vlade i ministar obrane Damir Krstičević 8. travnja 2019. boravio je u službenom posjetu Mađarskoj. Na budimpeštanskom Trgu junaka priređen je svečan doček gdje su gosp. Krstičević i mađarski ministar obrane Tibor Benkő odali počast i položili vijenac kod Spomenika neznanom junaku. Potom su se sastali u Ministarstvu obrane.

Na sastanku je naglašeno da su Hrvatska i Mađarska susjedne zemlje koje imaju izvrsnu suradnju u području obrane. Ministri Krstičević i Benkő potpisale Sporazum između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Mađarske o suradnji u području zrakoplovstva i protuzračnih aktivnosti (CPO) i Pismo namjere za Multinacionalno divizijsko zapovjedništvo – Centar (MND-C). Ministar Krstičević izrazio je zadovoljstvo potpisanim Sporazumom o suradnji na području zrakoplovstva i protuzračnih aktivnostima kojim će se postići bolja učinkovitost te uspješnija i fleksibilnija provedba zajedničkih zadaća hrvatskog i mađarskog zrakoplovstva, koje su određene u okviru NATO-a. Naime, potpisani Sporazum daje stalnu legitimnost provedbi letaćkih aktivnosti jedne zemlje u zračnome prostoru druge zemlje bez prethodne najave i diplomatskog odobrenja (Diplomatic Clearance). U Sporazum su uključeni i letovi zrakoplova za potragu i spašavanje te druge usluge (meteo potpora, aerodromske usluge, usluge nadzora leta i dr.). Također, ministar se Krstičević osvrnuo i na potpisano Pismo namjere o uspostavi Multinacionalnoga divizijskog zapovjedništva – Centar ističući da je u Hrvatskoj prepoznat potenci-

jal mađarskog prijedloga suradnje u okviru Centra u čijoj uspostavi Hrvatska vojska sudjeluje ravnopravno od samog poticaja kao jedan od osnivača. Mađarski ministar Tibor Benkő također je izrazio zadovoljstvo potpisivanjem Sporazuma i Pisma namjere. Istaknuo je važnost potpisivanja Sporazuma nakon višegodišnjeg usuglašavanja, koji je dobar za obje države i jača NATO-ove sposobnosti. Također, ministar Benkő uputio je čestitke ministru Krstičeviću povodom deset godina članstva Hrvatske u NATO-savezu i pohvalio napore Hrvatske u povećanju izdvajanja za obranu. Ministar Krstičević također je uputio mađarskom kolegi čestitke povodom 20. obljetnice članstva Mađarske u NATO-u. Osvrnuvši se na obilježavanje 10. obljetnice članstva Republike Hrvatske u NATO-u, Krstičević je istaknuo da će se u Hrvatskoj održati međunarodna vojna vježba Immediate Response, u kojoj će sudjelovati oko 1600 pripadnika oružanih snaga iz 12 zemalja, među kojima i mađarski vojnici. U tom je kontekstu ministar istaknuo da vježba počinje u svibnju 2019. u Hrvatskoj, a završetak vježbe planiran je na području Mađarske. Vježba je bitna za obje države, ponajprije glede vojne pokretljivosti i prelaska državne granice te jačanja interoperabilnosti vojska. Ministri su izrazili zadovoljstvo izvrsnom suradnjom u području obrane, koja je potvrđena i zajedničkim sudjelovanjem u budućem Multinacionalnom središtu za obuku timova zračnih specijalnih snaga u Zadru i Regionalnom zapovjedništvu za specijalne operacije u Mađarskoj. Ministri Hrvatske i Mađarske razgovarali su i o budućem predsjedanju Hrvatske Europkom unijom 2020. godine, a ministar Damir Krstičević uputio je poziv mađarskom ministru Tiboru Benkőu da 2020. godine posjeti Hrvatsku.

mcc

Hrvatski LNG terminal

DUBROVNIK, 12. travnja 2018. (Hina/MTI) – Mađarska je vlada dala ponudu na kupnju 25 posto udjela u LNG terminalu koji će se graditi u Hrvatskoj, potvrdio je mađarski ministar vanjskih poslova Péter Szijjártó, te poručio da je Mađarskoj strateški interes da joj se ponudi plin po konkurentnoj cijeni te da neće kupovati plin po višoj cijeni od sadašnje.

Szijjártó, koji je s ministrom zaštite okoliša i energetike Tomislavom Čorićem razgovarao na marginama susreta na vrhu Kina + 17 zemalja srednje i istočne Europe, izjavio je da je za središnju Europu ključna diversifikacija opskrbe plinom.

Također, rekao je da je strateški interes Mađarske da se taj terminal izgradi i da se njoj ponudi plin po konkurentnoj cijeni. Dodao je da su odluka i planovi za terminal doneseni, no da nema napretka u implementaciji tog terminala.

Ujedno, reče da Hrvatska „još nije dala jasan odgovor“ o tome jer odluku o mađarskoj ponudi želi donijeti istodobno kada se ugovore količine plina za isporuku.

Čorić je potvrdio da je primio pismo namjere Mađarske za kupnju 25 posto udjela u LNG-u, te rekao kako smatra da bi interes za ulazak u vlasničku strukturu trebao pratiti i interes za zakup kapaciteta LNG terminala na Krku. Naveo je pritom da su potrebe Mađar-

ske za plinom znatno veće od hrvatskih, a s obzirom da je mađarska potrošnja plina godišnje između devet i deset milijarda prostornih metara, u odnosu na hrvatskih 2,6 odnosno 2,7 milijarde prostornih metara.

„Osobno se ne čudim ovom interesu Mađarske. Međutim, interes za ulazak u vlasničku strukturu trebao bi pratiti i interes za zakup.

Nama se glede zakupa, odnosno ulaska u vlasničku strukturu potencijalnih partnera, ne žuri, zato što je financijska konstrukcija za izgradnju terminala zaokružena“, rekao je Čorić te dodao kako vjeruje da će interes kako privatnih kompanija tako i država za zakup, a i ulazak u vlasničku strukturu LNG terminala, kako privatnih kompanija tako i država, u sljedećim mjesecima i godinama biti sve veći.

Vrijednost ulaganja u plutajući LNG terminal na otoku Krku procjenjuje se na 234 milijuna eura. Europska je komisija za izgradnju LNG-a dodijelila bespovratna sredstva u iznosu 101,4 milijuna eura budući da je projekt LNG terminala uvršten na popis projekata od zajedničkog interesa Europske komisije.

Hrvatska je vlada potkraj siječnja ove godine odlučila da će iz državnoga proračuna osigurati 100 milijuna eura, odnosno 50 milijuna eura u 2019. i 50 milijuna eura u 2020. godini, a do isplate tih sredstava Hrvatska će elektroprivreda osigurati potrebne pozajmice društvu LNG Hrvatska d. o. o. za dospjela plaćanja u 2019. godini. Preostala sredstva, u iznosu od 32,6 milijuna eura osigurat će osnivači društva LNG Hrvatska – Hrvatska elektroprivreda i Plinacro.

Hrvatski križni put za mlade

Hrvatska samouprava Zalske županije i ove je godine odlučila prirediti Hrvatski križni put za učenike hrvatskih pomorskih škola kako bi promovirala vjerske sadržaje, molitvu i pjevanje hrvatskih crkvenih pjesama u krugu mladih. Dana 10. travnja u povorci do svetišta u Komar (Homokkomárom) sudjelovalo je umalo pedesetero djece i članovi Društva distrofičara i osoba s invaliditetom iz Čakovca, a zatim su zajedno molili od postaje do postaje na križnom putu postavljenom u Komaru.

Sudionici Hrvatskoga križnog puta u Komaru

šta, na određenim postajama sakrili smo igračke (plišane zečeve) i čokoladna jaja koje su djeca trebala potražiti i time smo ih darovali. – kazala je predsjednica Hrvatske samouprave Marija Vargović, koja je cijelo vrijeme usklađivala pjevanje djece. Pješačili se od Hosszúvölgya gore do vrha, gdje se nalazi crkva, zatim na obroncima gdje je postavljen križni put djeca iz svih škola kod pojedinih postaja čitala su molitvu. Članovi čakovečkoga Društva pomagali su pri hrvatske molitve i pjevanja. Dragan Črep, vjernik iz Čakovca, prvi put je posjetio komarsko svetište:

Pješačenje od Hosszúvölgya

Od postaje do postaje

Na križni su se put javila djeca sa svojim nastavnicima iz svih hrvatskih pomorskih škola u kojima se u okviru narodopisa, a u nekima i vjeronauka uče najosnovnije hrvatske molitve i crkvene pjesme. Hrvatski je križni put bio prilika da djeca hrvatske molitve primjenjuju i u praksi, te da i sami razmisle o poruci jednog od najvećih katoličkih blagdana.

– Hrvatska samouprava Zalske županije na svim poljima pokušava uključiti mlade u hrvatske sadržaje, pa tako i na vjerskom polju. Prošli smo godine prvi put priredili križni put, posebno za mlade poradi njegovanja vjere i na hrvatskome jeziku. Vrlo nam je drago da su se na naš poziv ove godine odzvale sve hrvatske škole, iz Boršfe, Kerestura i Serdahela, te im zahvaljujemo. Budući da se radi o djeci, potrudili smo se da im nudimo i primjeren program. Na putu do sveti-

Molitvu čita Korina Kőrösi.

– Lijepo je vidjeti da djeca poštuju tradicije. Nastradao sam prije tridesetak godina i mislim i vjera moja i mojih roditelja utjecala je na to da ozdravim. Hodam svake godine u Mariju Bistricu za zagovor kod Majke Božje Bistričke. Zahvala je molitva, ne samo traženje nego i za svakodnevni život, za svako buđenje vjera je pomogla u ozdravljenju, zahvala za svakodnevno buđenje i svakodnevni san. Prekrasno je svetište u Komaru, ugodno smo iznenađeni gostoprimstvom i vrlo mi je drago što sam posjetio ovo svetište, nastojat ću ponovo doći. – kazao je gospodin Črep. Na kraju križnoga puta svi mali hodočasnici skupa su otpjevali pjesmu „Pod Križem sjedi Majka i gleda Sina svog“ i razgovarali kako se treba pripremiti na uskrсне blagdane.

beta

Hrvatski u Kačmaru

Nekada samostalna ustanova u Kačmaru danas djeluje kao područna škola s predmetnom nastavom hrvatskoga i njemačkoga jezika koja djeluje u sklopu Bačke osnovne škole sa sjedištem u Bikiću. Hrvatski se jezik predaje kao predmet, a podučava ga učiteljica Anica Matoš. Nastava hrvatskoga jezika od prvog do osmog razreda odvija se u tri skupine, u spojenom 1.-3. i 2.-4. razredu, te u spojenim višim razredima. Hrvatski se podučava tjedno pet sati, uz jedan sat narodopisa. U prvom razredu ima šest upisanih, a ukupno 25 učenika. Kako dodaje učiteljica hrvatskoga jezika, ne mogu se pohvaliti velikim brojem učenika, ali vjerujem da će nastava hrvatskoga jezika opstati i ubuduće. Osim nastave imaju i više izvannastavnih aktivnosti, primjerice nedavno su imali natjecanje u lijepom čitanju, a uskoro će gostovati u Aljmašu, zatim i Bačinu. Kačmarska se škola prijavljuje na sva natjecanja i susrete upravo stoga da djeca vježbaju hrvatski jezik, da se upoznaju i druže s hrvatskim učenicima drugih škola. Na moj upit, je li bilo, je li ima prijavljenih u neku od naših hrvatskih gimnazija, Anica Matoš ističe kako su imali učenika, ali nažalost već godina-ma nemaju. Roditelji kao razlog neprijavlivanja najviše navode udaljenost naših gimnazija u Pečuhu i Budimpešti.

Kačmarski učenici s učiteljicom Anicom Matoš u Baji

S. B.

Novosti iz Aljmaša

Obnova školskih zgrada vrijedna milijardu forinta

Ovih dana započela obnova školskih zgrada u Aljmašu i Madarošu koja će se ostvariti s potporom od 1 082 091 216 forinta osvojenom putem natječaja EFOP iz europskih izvora. Obnova uključuje potpunu izmjenu električnih vodova, unutarnjih vrata i prozora, potpunu obnovu sanitarnoga čvora, ličenje prostorija i hodnika, osuvremenjivanje sustava grijanja, uređivanje sportskih dvorišta, te osuvremenjivanje rasvjete u zgradi u Ulici svetoga Ivana, te izgradnju nove športske dvorane u Rákócziyevoj ulici 27. Uz to u madaroškoj područnoj školi obnavit će se unutarnje uslužne prostorije i športsko dvorište.

IV. festival bunjevačke kulturne baštine ove godine u Aljmašu

Kako nam još reče Valerija Petrekanić, KUD „Zora“ djeluje već više od 20 godina, a osim nastupa u Aljmašu, vrlo se rado odaziva i pozivima iz okolnih naselja. Krajem prošle godine gostovali su u Halašu (Kiskunhalas), a zatim u Subotici na III. festivalu kulturne baštine Bunjevaca bez granica, održanog u organizaciji Hrvatskoga kulturnog centra „Bunjevačko kolo“. Ujedno je najavila kako će se nakon Tavankuta, Gare i Subotice IV. festival prirediti 1. lipnja ove godine u Aljmašu, na koji očekuju KUD-ove bunjevačkih Hrvata s obje strane granice, iz Tavankuta, Subotice, Sombora, Gare, Tompe, Čavolja, Čikerije, Baje i Aljmaša.

S. B.

Kačmarci na Smotri folkloru u Barački

Foto: A. M.

Plesna skupina kačmarske osnovne škole nastupila je na redovitoj Smotri folkloru u Barački (Nagybaracska) koja se priređuje povodom mađarskoga nacionalnog blagdana, 15. ožujka. Kako nas je izvijestila učiteljica hrvatskoga jezika Anica Matoš, predstavili su se sa splotom bunjevačkih plesova.

Gara

Ovih je dana upriličena svečana predaja obnovljene Selske kuće koja je ostvarena s potporom od 30 milijuna forinta putem natječaja Ministarstva unutarnjih poslova, uz vlastiti udio od milijun i pol forinta. Kako uz ostalo reče načelnik sela Béla Faa, ovim su vrijednim ulaganjem ostvareni: potpuna energetska obnova zgrade, izmjena krova i postavljanje stropa, izmjena aparata za grijanje, a vlastitim sredstvima i potpuna obnova namještaja i uređaja. Parlamentarni zastupnik bajskog okruga, državni tajnik Róbert Zsigó između ostalog naglasio je da ministarstvo unutarnjih poslova svake godine raspisuje natječaj za obnovu zgrada koje služe obveznim javnim zadaćama. Osim toga najavio je i daljnje radove, gradnju nogostupa, liječničke ordinacije, biciklističke staze Gara – Baškut, te gradnju sustava za odvod oborina. Svečanost su uljepšali polaznici garskog vrtića, a zgradu je blagoslovio garski župnik Imre Szűcs.

Pasijska baština u Salanti

U organizaciji Zaklade Zornica, koju je utemeljio Savez Hrvata u Mađarskoj, a na čijem je čelu Milica Klaić Taradija, i zagrebačke Udruge Pasijska baština te domaćina priredbe, salantske Hrvatske samouprave, 30. ožujka priređen je program pod nazivom Pasijska baština 2019. u salantskom domu kulture. Nazočne je pozdravio s biranim riječima dekan župnik Ladislav Ronta, ujedno i župnik Salantsko-nijemetske župe. On je pozdravio okupljene, među njima Hrvate starije dobi koji su u organizaciji mjesnih hrvatskih samouprava posjetili priredbu. Došli su iz Kozara, Vršende, Katolja, Harkanja, Olasa, a bilo je i nazočnih i sudionika programa iz Salante, Kukinja, Pečuha... U ime organizatora nazočne

su pozdravile i predsjednica Zaklade Zornica Milica Klaić Taradija i predsjednica salantske Hrvatske samouprave Brigita Štivić Šandor. Program je nastavljen predavanjima na temu „korizma“. Tako je Lilla Trubić izlagala o Povijesti Salantsko-nijemetske župe, dr. Ivan Misson o „Godišnjem okupljanju Europassiona u Jerši (Budaörs) 2018. – Njegovanje pasijske baštine, poticajna suradnja i otvaranje novih perspektiva“, prof. Stjepan Pepelnjak o „Pasijskoj tradiciji u svjetlu spektakla u Hrvatskoj i Europi“, Jozo Čikeš o „Muci i Uskrsnuću kao temi inspiracije likovnog i drugog stvaralaštva“, a Marija Šeremešić o „Svečanome korizmenom ruhu monoštorskih Šokica“. Nakon zanimljivih predavanja slijedilo je otvaranje izložbe sakralnih predmeta koji su u arhivu i vlasništvu Salantsko-nijemetske župe. Izložbu je otvorio predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban. Korizma je doba muke, i njezina pjevanja. Koncert korizmenih pjesama na kojem su sudjelovali harkanjski Hrvatski mješoviti pjevački zbor, Pjevački zbor Augusta Šenoae i kukinjski Crkveni zbor dao nam je dodatnu duhovnu hranu, uz ukusnu večeru koju su za sve nazočne priredili organizatori. Uza spomenute priredbe su nazočili generalni konzul Drago Horvat, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, brojni drugi vjernici i Hrvati te njihovi prijatelji Mađari.

Domaćini i gosti

Brojna publika u salantskom domu kulture

Inače, ovogodišnje svečanosti Pasijske baštine – koje se 28. godinu zaredom održavaju u Zagrebu i diljem Hrvatske – traju od 6. do 17. travnja. U crkvama i izložbenim galerijama, s predavanjima i koncertima, izložbama... Nastupaju brojni izvođači, tako je prvoga dana predstavljen dio pasijske baštine Hrvata u Vojvodini s pjesmom i recitalom pod nazivom Bunjevački put križa. Zanimljivo je da je u sklopu programa 10. travnja u zagrebačkoj katedrali, posredstvom Zaklade Zornica, gostovao orguljaš pečuške katedrale Szilárd Kovács, koji je imao cjelovečernji koncert izvedeći skladbe S. F. Kovácsa, J. S. Bacha, J. Arcadeta, F. Liszta, F. Schuberta.

Branka Pavić Blažetin

Orijaškim sambotelskim koncertom proslavljen jubilej

Petroviska dika: Koprive cirka 20

Za lanjskim duplastim sambotelskim koncertom Koprivov, človik bi mislio da nije moguće nadsjajiti ta uspjeh, ali sedam petroviskih tamburašev, 9. marcijuša, u subotu, u sambotelskoj dvorani AGORA dokazalo je, sposobno je ležerno skupaskovati jedan mega-koncert ne samo u vlašću čast jednoga prekrasnoga jubileja nego i na najveće zadovoljstvo i obilnu radost svih obožavateljev ki i ovput nisu šparali s priznanji, glasi, ovacijama i aplauzi.

Skoz u elementu

Popularnost tamburaške glazbe u željezožupanijskom centru, Sambotelu, a i naših sviračev međ gradišćanskohrvatskim narodom ne samo u Ugarskoj nego i u Austriji i Slovačkoj zlamenovalo je i to da pred samim koncertom dva tajedne su bile jur rasprodane sve karte. Fane i gledatelje su dočekali na licu mjesta brojna presenećenja; majice, cedejke, USB stick sa svimi snimljenimi jačkami na četiri albumi, a i prospekti za promociju. S uvodnom pjesmom od Zlatnih dukatov

„Nek zvone tambure“ je započeto dvourno putovanje u glazbenom carstvu koje su nam ponudili petroviski majstori. „Mi smo cil dan ovde, pripravili smo se, čekali smo vas da dojdete. Malo smo u stresu, malo smo prez riči, hvala lipo da ste došli“, pozdravio je dvojezično ganutljivo Rajmund Filipović mnoštvo za prvom pjesmom. „Od male malosti se vežemo uz tamburu, uz mužiku, odrasli smo u sklopu folklornoga društva Gradišće u Petrovom Selu, ali 1999. ljeta smo mislili da

ćemo napraviti jedan samostalni, cjelovečernji koncert i od 5. aprila, računamo mi, tih dvajset ljet. Toga ljeta je prva jačka koncerta bila ova u Petrovom Selu, a sad i ovde u Sambotelu“, dodao je Andraš Handler tekstopisac ki je izmislio i prekrasne štrofe za jačku o Petrovom Selu, ka je slijedila: „Petrovo Selo naš dom, na sve vijek bit ćeš to, Petrovo Selo naš svit, nosimo te svagda u srcu svi“. Od Mikloša Kohuta smo doznali potom, kako i sami istražuju petroviske kinče, i kako izgleda, i našli su najstarije petroviske jačke „Tuge moje tuge“ i „Sirotina sam ja“ ke su pak jur s publikom skupa jačili. Dude/gajde su negda svirale i u Gradišću, tako je pozvan iz Čunova dr. Jive Maasz da predstavi kako je gradišćanski melos zvučio uz neobični glas ovoga inštrumenta. Narodna pjesma se je mišala ovde s dalmatinskom ljubavnom, ka je i zbudila diboke emocije kot i Monti čardaš, kad je nastala tišina pri početni takti da bi se kasnije eksplodirala dvorana pod ritmičnim aplauzom. Najmladji kotrigi Jandre Kovač i Dušan Timar na najmanji instrumenti su publiku oduševili izvedbom Čolićeve pjesme „Ti si mi u krvi“, potom su zopet na program došle Gradišćanke „Jelena i Marica.“ Jedna od prvih autorskih jačkov Handler-Harangozo, „Noćna“ komponirana je za Ritam-Cafe

Trenutak za pjesmu

živiti

oživiti

poživiti

zaživiti

doživiti

preživiti

živiti

uživiti

Jurica Čenar

S harmonikaši Tiborom Timarom i Ambrušom Škrapićem

S Lócijem i Dórom u pjesmi „Highway to hell“

jenac od starih dobrih vrimen Novih fosilov je zbudio u nami želju za onimi minulimi feštami u naši seli, ke su bile nekako drugačije nego današnje, a na ovu muziku čudami su jur napustili svoja mjesta i začeli su tancati. „Viszlát, srácok“ je jur nekoliko misec obljudljena jačka od Koprivov, pravoda je vrižena na sam konac jubilaranoga spektakla, ali publika je bila ta ka je zastavila rastanak sa slavljeniki i samo od sebe je razumljivo da su još najzad pozvani. „Highway to hell“ s gosti, Lócijem i Dórom bila bi prava rock-kruna, ali kako bi izgledao koncert prez “Nazdrav-

Hrvatski veleposlanik dr. Mladen Andrić i suradnice u društvu petroviske muzičke familije Škrapić-Timar

Oduševljena publika na kraju koncerta

ali kako je predstavljeno, i uz tamburu dobro gluši. „Sedam tamburašev, sedam glasov skočilo je sad i u eksperiment“, kako je rekao Rajmund Filipović, i odjačilo je „Ljubav je nepobjediva“ ka je u izvornoj varijanti otpjevana uz Koprivov sa strane pinkovačke klape, a ni ovput nije primljeno ravnodušno, nego suprotno. Burom fućkanja, pljeska i vikanja... Oko polovice koncerta su se pojavili na pozornici domaći gosti, harmonikaši Ambruš Škrapić i Tibor Timar, kot i člani HKD-a „Gradišće“ za jedan Bunjevački svit, pak su harmonike i zatim ostale jafkati i udarati na pozornici, sa Zoranovim kolom. Od prve do zadnje minute uživali, što uživali, živili smo u trzanju melodije. I u nastavku su se minjali gosti u produkciji, Szabolcs Németh na bubnju, pred mikrofonom dvi gradišćanske jačkarice Sabina Kapitar (Pinkaband) i Sabina Balog (Pinkica). I Dóra Danics, pobjednica X Factora, rodom iz Sambotela, skočila je na dva šlagere, na ugarsku jačku, „Érezd át“, što je ostala u našem pamćenju od lanjskoga koncerta s hrvatskom glumicom Dorom Grišnik, a i na „Djurdjevdan“. Dominik Janny mladi je talent iz Hrvatskih Šic na bubnju, ki je pred kratkim pobjedio na sambotelskom naticanju nadarenih mla-

dih i ki će vrijeda začeti Muzičku akademiju u Budimpešti. On je pratio romsku notu „Andro verdan – Ramo ramo“ u koj se je takaj istaknuo kot jačkar Rajmund Filipović. Još jedan mlađji izvodjač iz Vojvodine Lóránt Csorba s „Nem táncolsz jobban mint én / Ne tancáš bolje nego ja“ mobilizirao dvoranu i raspoloženje, a pjesma „Bolje biti pijan nego star“ jednako je razveselila mlađje i zrelije generacije. Vi-

lja“. Sve u svemu, dvi ure i 15 minutov dobili smo široki, raznovrsni, izabrani inventar tamburaške glazbe i 27, ne karkakovih jačkov, zanimljive goste i čuda presenećenj. Miki, Hanzi, Rajmund, Mizo, Miška, Dušan i Jandre živili nam i nadalje u zdravlju i muzičkoj srići, a mi ćemo nestrpljivo stražariti i dalje, čekajući na vaše druge tamburaške atrakcije!

Tiho

Fotografija pred prvim koncertom 1999. ljeta

„Milosti je čas, Isus zove nas..“

Duhovna obnova u Budimpešti

Hrvatska katolička zajednica „Matija Petar Katančić“ i ženski rimokatolički red Karmelićanaka Božanskoga Srca Isusova u Budimpešti priredili su jednodnevnu duhovnu obnovu 30. ožujka 2019., u karmelićanskom samostanu u Novoj Pešti. Toga sunčanoga dana okupilo se umalo petnaestak vjernika, kako bi zajednički proveli taj dan u molitvi, nutarnjem razmišljanju i druženju.

Toplim srcem i osmijehom po licu su se sestre Karmelićanke BSI Leticija Marić, Vjekoslava Horvat, Erzsébet Miskolczi, i kandidatice Bernadett Halász dočekale veselu skupinu vjernika. Za tu je prigodu Marina Skenderović ispekla pogačice s medvjedićem lukom, a Melinda Adam kolač s rogačom i pitu s jabukama. Krilaticu druženja „Milosti je čas, Isus zove nas“ iz korzimenoga napjeva, osmislila je sestra Leticija Marić, koja je nakon uvodne molitve imala uvodno predavanje. Na samome je početku i postavila pitanje zapravo koji je to milosni čas? Kada to nas Isus posebno poziva, i kad je nas Bog pozvao? No, možda i premalo razmišljamo o tome, a razlozi mogu biti i različiti, moguće je da nam je postala svakidašnja normala pa i ne razmišljamo o tome. Milosni je čas kada smo došli na ovaj svijet, Bog nas je pozvao u život. On nas je pomilovao, on nas voli. „Osobnom mislim da smo premalo toga svijesni te da malo zahvaljujemo za ovu darovanost. Trebamo poticati u svom srcu milost divljenja, trebamo se diviti onome što smo dobili ovim pozivom. Nužni smo zahvaljivati danas, kada se taj dar olako ignorira, kao da život nije vrijedan, kao da smo zaboravili da je život iznad tehnike. Tu se trebamo razmisliti.“, rekla je sestra Leticija. Znači pozvani smo na život, koji smo nužni cijeliti, a jednako tako i drugoga pokraj sebe. Mi smo darovani, no o nama samima ovisi kako, i što mislimo o tome daru, te jednako tako i o našem dubljem razmišljanju kako ćemo dati smisao toj pozvanosti, i je li to u skladu sa zami-

Sestra Leticija Marić

slima Darovatelja. Ne manje je važna druga darovanost, naglasila sestra Leticija, i to je drugi zov kojega u dubini duše trebamo njegovati, zov po svetom krštenju. Pozvani smo na suživot s Isusom, i to po svetome krštenju. Pozvani smo u rijeku milosti, u rijeku koja izvire iz vječnog izvora, iz Božjega Srca. Pozvani smo na slobodu, da izađemo iz mora sebičnosti. Po krštenju Bog nas poziva, i po tome drugome zovu smo na sigurnoj lađi Svete Crkve. Uz poziv na život i na milost krštenja, vrijedno je ovih dana razmatrati i o pozivu na obraćanje. Isus zove: dođite k meni svi, umorni, opterećeni, grešni, nezahvalni, dođite k meni jer sam „došao radi grešnika“. Zapravo mi i nikada nećemo shvatiti što je Isus učinio za nas. Zov u korizmi je izuzetan za svakoga od nas. Zov Majke Crkve, zov Isusovog namješnika, rimskoga pape, koji danas kormilari kroz bure i oluje i u Crkvi i oko nje. Korzima nas poziva na jačanje duhovnog života.

Potom su svi pogledali kratak film o ocu, tko radi uz željeznicu, koji žrtvuje svoga voljenga sina jedinca, kako bi spasio putnike u vlaku. Vjernici su se okupili u kapelici samostana na klanjanje pred Presvetim, zatim je bilo vrijeme za ručak, koji je bio obilat, pa se poslije pružala mogućnost na šetnju po vrtu oko samostana, za druženje ili nutarnje razmišljanje. Popodne je bio rad po skupinama, kada su svima sudionicima bila postavljena tri pitanja: Kakvo razmišljanje imam o svom životu? (Prihvaćanje, zah-

hvalnost) Kako gledam na život drugih? (poštujem i pomažem); Kakva je moja pripadnost Crkvi i odgovornost za Crkvu (molim za Crkvu, stidim se njene slabosti); Kakva je kod mene konkretna zauzetost u sadašnjem pozivu korizme? (molitva, post, milostinja). A poslije su uslijedila sažeta izvješća po skupinama. Vjernici ponovno su se okupili u kapeli gdje se molila milosrdna krunica, te bilo je mogućnosti i svete ispovjedi. Misu na hrvatskome jeziku služio je isusovac, otac Arpad Horvat. Duhovna je obnova završena sretnim i veselim druženjem te pričama. Svi su sudionici zahvalni sestrama Karmelićankama Božanskoga Srca Isusova za taj nezaboravan dan, za duhovni kruh, što su mnoge nas potaknule na razmišljanje i što su jedan dan mogli biti u miru i tišini.

Kristina Goher

Sudionici zajedno sa sestrama i ocem Arpadom Horvatom

Hrvatsko pripetenje prez granic u Koljnofu...

Općinski stan u Koljnofu su renovirali, zminili su krov i nadogradili jedan kat. U ovom drugom katu će se napraviti interaktivni muzej o povijesti Gradišćanskih Hrvatov. U vezi s ovim muzejom su Koljnofci poiskali i k sebi pozvali predsjednika Hrvatskoga kulturnoga društva u Gradišću, dr. Stanka Horvatha, da se pominaju, kako bi mogli u ovom projektu sudjelovati prik granic. Pandiljak, 8. aprila, dopodne pri sastanku se je dogovaralo zato, da će Hrvatsko kulturno društvo u Gradišću (HKD) iz Austrije podupirati ov projekt s pismeni materijali i kipi, ča su mogli u zadnja ljeta pobirati u vezi izdanja knjige Povijest Gradišćanskih Hrvatov. Za to će nuditi mjesni muzej prez granic, da će biti moguće kupiti knjigu na licu mjesta, kade u ljetu kanu primiti oko 3500 pohodnikov iz okolice i širje iz Ugarske, Austrije, Slovačke i Hrvatske. Predsjednik HKD-a, dr. Stanko Horvath je velikodušno darovao tri knjige poglavaru sela, Franji Grubiću u mjesnoj knjižnici ter budućem muzeju.

Dr. Stanko Horvat, predsjednik HKD-a, Franjo Grubić načelnik Koljnofa, Petar Mogyorósi dopredsjednik HS-a u Koljnofu i dr. Franjo Pajrić, predsjednik Društva Hrvati

Knjiga o cjelokupnoj povijesti Hrvatov u Gradišću neka bude baza muzeju

Poznavanje prošlosti važno je za opstanak u budućnosti. Polag riči autora knjige dr. Nikole Benčića je za narodnu grupu jako važno poznavati svoju

povijest, ar samo onda da je moguće graditi temelje za budućnost. To poznavanje povijesti nije važno samo iz gledišta znanja, nego i iz emocionalne perspektive, ka zapravo stvara i uvjete za opstanak narodne grupe, tako Benčić. Ovo emocionalno gledište kanu uglavnom tematizirati i Koljnofci. Kanu pokazati na današnju prikgraničnu vezu, na nekadašnju gornju Panoniju, na jako važnu Jantarsku cestu kot na Baltičko – Jadransku vertikalu, i na sve to ča nas Gradišćanske Hrvate povezuje. Novi interaktivni muzej neka kaže svim zainteresiranim na već jeziki povijest Gradišćanskih Hrvatov od doseljenja do danas. Muzej će nastati na

Jantarska cesta

inicijativu općine, ali i mjesna Hrvatska samouprava, Dvojezična osnovna škola i čuvarnica Mihovila Nakovića kot i civilna društva Koljnofa sudjeluju pod motom „Sloga je moć!“.

Trideset ljet pada Želznoga zastora

Ovo ljet imamo čuda jubilejov, a med timi je za selo Koljnof i za nas Gradišćanske Hrvate jako važna obljetnica pada Želznoga zastora 1989. ljeta. Pred sto ljet su živili Hrvati u ovi kraji u prilično velikom broju. Nove granice su najednoč razrizale hrvatska naselja i dilile hrvatsku manjinu na tri države: na Austriju, Ugarsku i Čehoslovačku. Iz jedne manjine je formalno nastalo već manjin ča do povijesnoga 1989. ljeta.

1989. Novo ujedinjenje Hrvatov u srcu Europe

Mi, Gradišćanski Hrvati smo u posebnoj situaciji. Zbog skupnoga materinskoga jezika smo u stanju, da se medjusobno pominamo bez tumača. S padom zastora je počela nova era. Hrvatske organizacije su pioniri prikgranične suradnje, a u skupnoj Europi pokušavamo živiti prez granic. Po razdiljenosti se formira staro-novo Gradišće pod skupnim krovom Europske unije. Pred svim na ovo kani upozoriti selo Koljnof u budućnosti s Hrvatskim kulturnim društvom u Gradišću, da skupa pojačamo naš dragocjeni jerb i našu hrvatsku svist. Otvaranje interaktivnoga muzeja predvidjeno je u septembru ovoga ljeta.

Petar Mogyorósi

Godišnja sjednica Skupštine Zemaljskoga društva mađarsko-hrvatskoga prijateljstva

Sjednicu vodi Marko Kovač, predsjednik Društva

Zemaljsko društvo mađarsko-hrvatskoga prijateljstva 30. travnja 2019. održalo je godišnju sjednicu Skupštine, u prostoriji Općine grada Kapoša. Po planiranim točkama dnevnog reda Skupština je poslušala predlagatelje. Glavne su točke dnevnoga reda bile: 1. Godišnje izvješće o radu, Izvješće o društvenokorisnom gospodarenju, Financijsko izvješće o ostvarenju prošlogodišnjega plana, 2. Prikaz pristiglih molba za članstvo u Društvo, učlanjivanje, 3. Plan rada za 2019. godinu, Financijski plan za 2019. godinu, 4. Odluka o izaslanstvu kandidata za vijećnike mjesne Hrvatske samouprave, 5. Izbor Odbora za imenovanje kandidata za vijećnike Društva.

Na početku sjednice izvele su se himne, hrvatska i mađarska, uz Pjevački zbor Duga – Most i uz pratnju harmonikaša Društva. Godišnje izvješće o radu dao je predsjednik Društva Marko Kovač, koji je prvo pozdravio nazočne te uvrstio u dnevni red 6. točku o izjavi o upravljanju podacima, uz koju treba pristanak svakoga člana o slaganju da se na priredbama naprave o njima fotografije. Za vrijeme sjednice sve se odvijalo na dva jezika, s pomoću prijatelja Društva, Koprivničanina Ištvana Kasaša. Marko Kovač predstavio je lanjske programe, izvijestio o svakoj organizaciji, među kojima su bili planiranje Hrvatskog bala u Kapošu u organizaciji Društva, posjet Bušarskom pohodu u Mohaču, godišnja sjednica u 2018. godini, sudjelovanje na Festivalu hrvatskih kulturnih skupina, organiziranje posjeta Gudo-

Odazvali su se mnogi članovi.

vačkom velesajmu, izlet u Hrvatsku, planiranje Hrvatskoga berbenog bala, sudjelovanje na Državnom danu Hrvata u Pečuhu te Hrvatski narodnosni dan u prosincu.

Zatim smo čuli izvješće o društvenokorisnom radu za 2018. godinu u izvedbi Tomoa Fodora te financijsko izvješće o provedbi lanjskoga plana od Pave Balatinca, predsjednika nadzornog odbora. U izvješću se čulo da su prihodi 2018. godine potrošeni na bankovne i poštanske troškove, putne i telefonske troškove, troškove večere na programima, ulaznice na priredbe, nastupe pjevačkoga zbora, uplate članarine i preplate novina. Ti su troškovi iznose ukupno 1 616 617 Ft. Na natječaju za Hrvate izvan Republike Hrvatske Društvo je dobilo 282 057 Ft, a od Ministarstva ljudskih resursa ukupno 700 000 Ft, koje su potrošene na programe Društva te je Društvo dobitnik potpore Andrije Mihaleca. U izvedbi predlagateljice Mónike Šoltra Nagyné doznali smo da od pristiglih molba za učlanjivanje na licu mjesta mogli su pozdraviti 16 novih članova.

Pomno se prati sjednica.

Predsjednik Marko Kovač izveo je planove Društva za 2019. godinu: nakon godišnje skupštine Društvo će se u travnju prisjetiti prisjećanje na Józsefa Antala te će potpisati suradnju s Društvom iz Zagreba, posjetit će se državna priredba Kobasijada, nastup Zbora u Sopju na Dravskome proljeću, posjet u Lipik u lipnju i nastup na šokačkoj svadbi u Kašadu, u kolovozu se organizira pomoću natječaja Kulturni i gastronomski susret podravskih i pomurskih hrvatskih naselja u Kapošu, organiziranje sastanka predsjedništva u Vlačićima, Berbeni bal u listopadu, posjet Državnomu hrvatskom danu u Baji, Hrvatski dan u Kapošu i organiziranje putovanja za došašće u Zagreb. Za rad i djelovanje Društvo je na natječaju dobilo 2 000 000 Ft, te za natječaj 400 000 Ft. Tijekom travnja u planu je predati još jedan natječaj, za Središnji ured Hrvata izvan Republike Hrvatske.

Donesena je odluka o izaslanstvu kandidata za vijećnike mjesne Hrvatske samouprave, na koju je bilo ukupno četiri prijavljenika: József Karas i Marko Kovač iz Kapoša te dvije osobe iz Bremana.

Na kraju skupštine i kapoški je gradonačelnik pozdravio nazočne i održao svoj govor. Društvo je uručilo priznanje trima članovima Društva, također i Zboru Duga – Most za istaknuti rad.

Uz pogačice i kavu druženje je nastavljeno.

Ramona Štivić

Mala stranica

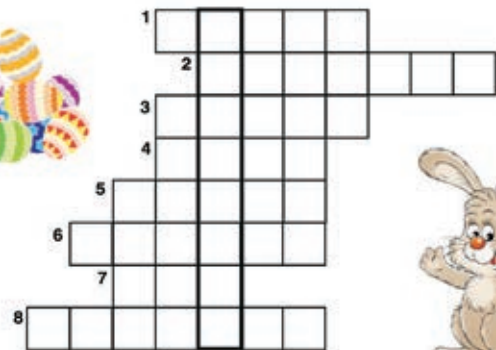
SRETAN USKRS!

Uskrs je najveći kršćanski blagdan, koji svim vjernicima, ali i onima koji to nisu, šalje poruku da je novi, drugačiji život moguć, time nam daje novu nadu. Uskrs je blagdan kada se okupljamo u obiteljima, njeđujemo stare obiĉaje poput bojenja jaja, zajedniĉkoga blagovanja, a poklapa se i s poĉetkom proljeća, ponovnog buĉenja prirode. Za školsku je djecu to posebna radost jer se veže i uz

proljetni odmor. Urednici Male stranice Źele vam ugodan odmor, a za zabavu vam nude zanimljive kriŹaljke i zadatke.

KriŹaljka

Rješenje

1. Drugi naziv za travanj
2. Źije uskrsnuće slavimo u travnju?
3. Naziv blagdana u travnju
4. Obiĉaj je bojati ih na Uskrs

5. Mesni proizvod koji kuhamo na Uskrs
6. Mladunci koke
7. Źivotinja s dugim uŹima
8. Uskrs je uvijek toga dana

Na Uskrs „za celi život zbrale pajdašice“

Hrvatski je narod uvijek crpio svoju snagu iz vjere i tradicija, one su joj bile utjeha u najtežim vremenima i u lijepim trenucima života. Mnoštvo se običaja veže uz vjerske blagdane od kojih se neki čuvaju tek kod starijeg stanovništva, a neki su preneseni i na mlađe naraštaje. Serdahelkinja Marija Kanižai Prosenjak, umirovljena učiteljica, i dandanas čuva običaje „Vuzma“, sa sjetom govori o blagdanu iz dječjeg doba, kada su se u velikoj „šterčiji“ (siromaštvu) obitelji pobrinule da Uskrs bude odista blagdan vjere i nade u novi život i u pravo prijateljstvo. Ona i danas čuva te običaje i rado „prepoveda“ o njima.

Marija Kanižai Prosenjak „prepoveda“ o uskrnim običajima.

– Negda na Vuzem su se već prepravljali na Veliki četrtak, ljudi već nesu jako delali, niti na zemli niti v goricaj, već su se prepravljali.

Moški su zeli zobaču, zubačili dvora, kramam, svinjam su nesli kuruzu, prepravljali su, kaj na Veliki petek i na subotu već nesu tulko morali delati, išli su navečer k meši. V četrtak je bila zadna večerja, onda su znali pašije popevati v cirkvi, zvona su svezali, a mesto zvone su samo škrebetali. Na Veliki petek je bil jako veliki post, stari mama su sam tripot trdoga kruheka jeli, išče i ve čujem kak su hruskali onoga kruheka. Koji nisu tak jako postili oni su prečinjenog graha jeli, z makom makfiče, skuhanoga kelempera, kiselo zele. Kol tri vure smo išli na pašije (križni put), de smo poslušali kak se Jezoš za nas mučil. Tam smo popevali popevku: „Kada goder stopiš, kršćenik, vu cirkvu, sigdar ovde vidiš Muku Kristuševu...“

Mariji je jedan od najljepših običaja šaranje pisanica, i dandanas je čuva i prenese na mlađe naraštaje. Šaranje pisanica naučila je od svoje „stari mame“, čuva izvorne uzorke i za svaki Uskrs izrađuje vrlo mnogo pisanica.

– Na subotu moški su išli v gorice po vino, trumana (hren) su nakopali, a žene su popolne pisanice pisale. Zbirali smo lepe jajce, kaj su ne piknaste, hrampave, već glatke. Pisanice smo pisale kičicom i vojskom. Narajzali zubače zato kaj je došlo pretuletje, koščice zato kaj celo zimo i celo leto smo koščice hrustale, muceke zato kaj ono pak na pretuletje nejprvoj cvete, tulipani su pak bili na vrčaku, i išče nekve minte. Na Veliku subotu jako puno ga bilo dela, pretpolnevem su stari mama bročka delali (boju) od črnoga luka pak cikle, to nam je bila farba za jajce. Žene su išče na subotu morale peče pletenico (zdignjeni kolač), deti skuhati koka (šunku). Pletenicu su deli za čordaše i za kenase, te su si došli za svoj dar. Čordaš je vek vlekel mala kola, na koli je bila brenka, to je 25 litarmi legvič. V jeni

mesti so dobili čerleno vino, na drugem belo, to su se skupa nalejali, pak so to pili, negde su dobili malo koka, al pletenico. Nišče neje mel fnogo, pak je dal nekaj malo. Da su domaj se prepravili, si su išli na prešenciju, ondar su zvona rezvezali, i dogo su jako zvonili, si smo znali da se Jezuš Kristuš od mrtvi gore stal, i si smo veselo, veselo popevali „Veseli den nam je nastal, al Kristuš se je gori stal.“ Potle smo dišli dimo, pak smo fest najeli, si smo bili jako gladni. Što neje išel na mešu, neje dobil večeriju. Moj japa je prepovedal kaj je on bil levente pak neje išel k meši na Veliku subotu, spal je v štali. Došel je žandar, pak ga je vritnul, pak su ga za dva dni zaperli.

Na sam blagdan Uskrsa nitko nije smio izostaviti svetu misu, ali najveselije je bilo poslijepodne kada su išli na livadu i birali si doživotnu prijateljicu ili prijatelja.

– V nedelu zaran, več kol 6 vur su stari mama nesli na svečenje kaj smo jeli. Na glavu si je dela pojasa, zela je najlepšu korpico, najlepšega stolnaka, nuter je dela koka, trumana, čerleno pisanico (neje bilo minte gore), sol, pak je dišla v cirkvu, tam je gospon plebanoš

Marija predstavlja izradbu pisanica.

Pomurske pisanice

se to posvetil. Da smo dišli domaj, već smo komaj čakali kaj bomo jeli. Da smo pojeli, stari mama je druptinje i lupinje zagnula v rokiću, dela v paper, pak je dela v peč. Ona je prepovedala kaj ono kaj je posvečeno neje smeti v smetje hititi, to je tre na jogen hititi. Na nedelu, da su se stareše žene dišle na večernu, mlade su čakale krsne i fermaste kume. Vek smo bili veseli kaj bodo donesli, največ pot so nam donesli pantleka, kiticu, ropčeca pak pisanice, onda smo gledale koja kuma je napisala lepše pisanice. Komaj smo čakali popolne, kaj pemo na ledinu pisanice hitati pak matkat se. Da smo se matkale, si smo za celi život zbrale pajdašice. Posestrile smo se, onda smo se igrale: „Atko matko, pisanica slatko, dejte sestra, dejte brat, meni pol, tebi pol, da nam bude se na pol“ i hitile pisanice dalko, pak smo vikale: „pisanica, pisanica, naj mi se potrti“ Da se potrla, onda smo izabrale jenu pajdašicu, pak sam noj dale pol, pak sej pol, onda smo se zagrlile, kušnule i za celi život bile pajdašice. Išče i dendenes je čuti kaj viču „Kam idete stra Jana, de ste bili brat Štef?“

Beta

Godišnja skupština Udruge baranjskih Hrvata

Udruga baranjskih Hrvata organizirala je za svoje članove godišnju skupštinu koja se održala u domu kulture grada Mišljena u subotu, 23. ožujka 2019. godine, s početkom u 10 sati. Na skupštini članovi su dobili podroban uvid u rad Udruge. Teme skupštine svrstane su u šest dnevnih točaka: 1. Izvješće o djelovanju Udruge u 2018. godini; 2. Financijsko izvješće 2018. godine; 3. Plan rada za 2019. godinu; 4. Proračun za 2019. godinu; 5. Informacije glede 2019. narodnosnih izbora; 6. Razno. U prvoj dnevnoj točki Marijana Balatinac izvjestila je o lanjskom radu i programima Udruge. Dana 5. siječnja 2019. godine Udruga je organizirala put na nastup u Belišće, gdje su se prikazali zborovi iz Baranjske županije uz pratnju Orkestra Vizin. Na koncertu „Ljubav – to smo mi“, osim mađarskih sudionika, nastupili su dardanski Ansambl CroArte i beliščanski MPD BelAmi, s kojima Udruga ima jako dobru suradnju. U veljači je Udruga organizirala godišnju skupštinu za sve članove. Ni ožujak nije bio prazan, dubrovački Folklorni Ansambl Linđo bio je gost Udruge, organizirani su nastupi u Mohaču (24. ožujka) i u Salanti (25. ožujka). U svibnju Udruga savez Hrvata u Mađarskoj organizirala je redovitu skupštinu (12. svibnja) u Baji, u fancaškoj osnovnoj školi, s početkom u 10.30, gdje su članovi Udruge baranjskih Hrvata sudjelovali. Udruga 14. srpnja na mišljenskome jezeru ustrojila je redovito III. ribičko natjecanje za svoje članove i znatiželjnike. Udruga baranjskih Hrvata organizirala je usavršavanje pjevačkih zborova iz Baranjske županije. Na usavršavanje su pristigli hrvatski zborovi iz cijele Županije. Ovoga puta učile su se pučke i crkvene pjesme koje su bile izvedene na Državnome hrvatskom danu u Pečuhu 17. studenoga 2018. Pjesme je podučavala Aleksandra Čeliković, usavršavanje je trajalo šest prilika. 22. rujna od 11 do 14 sati u Vršendi, u Šokačkoj čitaonici, 13. listopada u Salanti, s početkom u 15.30 u domu kulture, 28. listopada od 13.30 u Pečuhu, u prostorijama kertvaroške crkve, poslije je bila misa u 16 sati, koju je predvodio mons. Franjo Pavleković, 10. studenoga Mišljen od 11 sati glavna proba, 17. studenoga na Državnom danu Hrvata u Pečuhu, u katedrali na misnome slavlju koju je predvodio mons. Franjo Komarica iz Banje Luke. Udruga baranjskih Hrvata svake godine organizira izlet za hrvatsku mladež u Hrvatsku. Ove godine od 21. do 26. kolovoza organiziran je Omladinski kamp u Podaci kraj Makarske. Okupilo 18 mladih Hrvata i Hrvatica iz Salante, Šikloša, Udvara, Pogana, Kozara, Olasa i Vršende. Dio troškova smještaja podupirali su mjesne hrvatske samouprave. Udruga 4. studenoga, u nedjelju, pripremila je hodočašće u Ludbreg i izlet u Varaždin. Udruga

baranjskih Hrvata, kao i lani, 8. prosinca 2018. priredila je III. Županijski kulturni i gastronomski festival u Mišljenu. Od 13 sati su se okupile prijavljene družine, koje su se natjecale u nadijevanju kobasica. Ukupno na natječaj registriralo se 14 družina nadjevača koji pristiglih iz okolnih naselja (Vršenda, Narad, Kozar, Semelj, Salanta, Mišljen...), ali su se prijavili i Podravci: iz Barče, družina KUD-a Podravina te ona s otoka Paga. Udruga baranjskih Hrvata, u suradnji s Hrvatskom referaturom Pečuške biskupije, organizirala je adventsku hrvatsku svetu misu i koncert. U crkvi svetog Mihaela u Vršendi, u nedjelju, 9. prosinca, od 14 sati misu je predvodio velečasni Ilija Čuzdi. Misu je pjevao velikogorički Gradski zbor „Franjo Lučić“, koji je zatim priredio koncert.

Nakon izvješća o programima i radu, čulo se izvješće o financijskom radu, gdje su članovi doznali da je ukupan prihod 2018. godine oko 2 700 000 Ft, što se sakupilo od uplaćenih članarina, od potpore Hrvatske državne samouprave, od pečuške Hrvatske samouprave, od Ministarstva ljudskih resursa, od Središnjeg ureda za Hrvate. Suorganizatori i pomagači Udruge bili su Hrvatska samouprava Baranjske županije, Savez Hrvata u Mađarskoj i mišljenska Hrvatska samouprava.

U ovoj godini čekaju se prihodi od članarine (250 000 Ft), od Fonda „Bethlen Gabor „za djelovanje i programe“ 955 000 Ft, za hodočašće u Mariju Bistricu 350 000 Ft, za Omladinski kamp na otoku Pagu 1 500 000 Ft, te za IV. Županijski kulturni i gastronomski festival u Mišljenu 550 000 Ft. Tijekom sredine travnja još će se predati i natječaj za Središnji ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Planirani programi Udruge za 2019. godinu: godišnja skupština u Mišljenu u ožujku, put na Savezovu skupštinu u Serdahel, 25. svibnja, Natjecanje u ribolovu u Mišljenu 20. srpnja, Omladinski kamp u Vlašićima i izlet u Paški zaljev brodom i posjet Slapovima Krke od 28. srpnja do 2. kolovoza, veliko hrvatsko hodočašće u Celje (Mariazell) 24. i 25. kolovoza, hodočašće organizirano zajedno s Pečuškom referaturom i Augustinom Darnajem u Mariju Bistricu, usavršavanje pjevačkih zborova koja će početi 5. listopada u Vršendi te uobičajeni Županijski kulturni i gastronomski festival u Mišljenu 7. prosinca. Na hodočašća i na Omladinski kamp Udruga baranjskih Hrvata čeka prijaviteljenike kod predsjednice Marijane Balatinac na telefonu 06 20 3980514 ili na e-mail adresi baranyaihorvatok@gmail.com.

Na kraju skupštine Udruga je mogla pozdraviti nove članove, sada već njih stotinjak. Po završetku skupštine svakoga su ugostili ukusnim ručkom.

Ramona Štivić

Baka i ja šaramo pisanice

Kaniška Hrvatska samouprava 9. travnja u svom je uredu priredila izradbu tradicionalnih pomurskih pisanica pod naslovom „Baka i ja“. Bake i djedovi zajedno sa svojim unucima, unukama okupili su se u uredu da bi skupa izradili ukrasne pomurske pisanice. Neki od roditelja znali su na koji se način pišu pomurske pisanice, međutim bili su nesigurni u tome koji su vjerodostojni uzorci. Marija Vargović, predsjednica Samouprave, pripremila se sa stručnim materijalima, prikazala je izvorne pisanice koje je unaprijed izradila Serdahelkinja Viktorija Havaši i na uvećanim je slikama prikazala točne pomurske uzorke: grabljice, koštice, tulipane i druge vezane uz proljeće. Kanižanka Apolonija Veg dovela je svog unuka Damira i snahu Ivet na šaranje pisanice jer je željela da unuk upozna hrvatske običaje:

– Moja snaha zna jako lijepe pisanice praviti, ona je iz Serdahela pa tam jako lepe pisanice pišu, meni već malo teže ide. Nekada sam i ja pisala sa svojom mamom, kada sam bila djevojčica. Sada imam snahe, one su jako marljive, pa ja ne moram. Drago mi je što je Hrvatska samouprava to organizirala, ovako pomalo i djeca upoznaju lijepe hrvatske običaje – reče baka Apolonija.

U hrvatski se razgovor uključila i mama Ivet koja još lijepo govori hrvatski jezik iako živi u Zalakarošu. Život ju je odveo u grad, gdje nažalost nije u dodiru s hrvatskim jezikom, stoga kada mogu posjećuju hrvatske priredbe u Serdahelu (iz toga mjesta potječe) ili u Kaniži, gdje stanuje svekrva. Ona želi da im djeca nauče hrvatski jezik i nada se da će i biti prilike za to. Baka i djed dobro govore hrvatski, pa se nada da će od njih mali Damir, a i stariji brat Goran, koji imaju prekrasna hrvatska imena, naučiti i jezik svojih predaka.

Baka Apolonija, mama Ivet i mali Damir skupa šaraju pisanice.

beta

DVADESET ŠESTI MEĐUNARODNI SAJAM KNJIGE U BUDIMPEŠTI

Dvadeset i šesti put priređuje se za knjigoljupce toliko važni događaj koji između 25. i 28. travnja 2019. očekuje posjetitelje na Millenárisu. Na sajmu se predstavljaju knjižni ostvaraji dvadeset i četiri zemlje i umalo osamsto pedeset gostujućih pisaca, pjesnika i znanstvenika, te sto četrdeset i pet izlagača nudi svoje programe – susret književnika i čitatelja, predstavljanje knjiga, čitanja, koncerti i izložbe – gotovo četrinsto događaja. Ovogodišnja je počasna država Sajma Norveška, a počasni je pisac Karl Ove Knausgård, jedan od najpoznatijih skandinavskih književnika današnjice. Sajam otvara povjesničar, nositelj Széchenyijeva odličja Ignác Romics. U sklopu Sajma i ove će godine biti European First Novel Festival na kojem nastupa i Dino Pešut te njegov romanski prvijenac „Poderana koljena“. Dana 25. travnja u 17 sati, u knjižnici Instituta za slavensku i baltičku filologiju Filozofskog fakulteta ELTE-a bit će susret s mladim hrvatskim piscem Dinom Pešutom.

BARČA

U svezi s Operativnim programom što ga je raspisalo Ministarstvo ljudskih resursa, gotovo 250 milijuna forinta su osvojila naselja pokraj Barče: Suljok, Dombol, Daranj i Potonja. Cilj je vratiti obitelji s nepovoljnog položaja na tržište rada. U utorak, 2. travnja, potpisani su ugovori vezani za stručne naobrazbe, pa su voditelji i organizatori zajednice također financirani iz tog izvora, rekao je profesionalni menadžer programa. Prema planu, 25 mladih ljudi postat će poduzetnici, a 200 ljudi bit će vraćeni u sljedećem razdoblju.

KERESTUR

Dom kulture 18. travnja od 14 do 16 sati organizira uskrсну radio-nicu za djecu u naselju. Djeca će moći crtati prigodne crteže, sudjelovati u kvizu, a naravno neće izostati ni uskršni darovi.

TRI TROMJESEČJA

U kazališnoj dvorani pečuskoga Hrvatskog kazališta 25. travnja, s početkom u 20 sati bit će izvedena predstava „Tri tromjesečja“ vinkovačkoga Gradskog kazališta „Joza Ivakić“. Redateljica predstave Frana Marija Vranković uprizorila je tekst Nine Horvat, a kostimografiju osmislila je Anamarija Filipović-Srhom. U predstavi igraju: Mia Krajcar, Martina Stjepanović, Nikolina Ljuboja. „Tri tromjesečja“ komedija je koja govori o povjerenju u muško-ženskim odnosima. Kroz predstavu u bolničkoj sobi upoznajemo tri žene različitih godina, stila i stasa, u devetome mjesecu trudnoće. Četrdesetpetogodišnja Ivana (Mia Krajcar) u stabilnom je braku više od petnaest godina, te zbog pretjerane težine jede sve osim čokolade.

Tridesetpetogodišnja Ivona (Nikola Ljuboja) živi od svojega rada, ali je uznemirena i kratkog fitilja jer se nadala da će se njezin dečko rastati istog trena kada je doznao da je ona trudna. Međutim, to nije napravio. Najmlađa, hostesa Iva (Martina Stjepanović) planira postati uspješnom manekenkom, a dok ne ulovi pravu poslovnu priliku, uzdržava je njezin malo stariji dečko. Premda na prvi pogled djeluje da ih ništa ne povezuje, otkrit će da ih muče isti problemi.

KOLJNOF

Društvo Hrvati, EMC GRAH „KUME“ Etnomemorijalni centar Gradišćanskih Hrvatov ovo ljeto jur 16. put priređuje Koljnofski plesački i tamburaški tabor, od 22. do 28. julija. Čekaju se zainteresirani od 12 ljet ki si želju učiti od profesionalcev. Za tanac je odgovoran Ivan Mihovec iz Markuševca, a na programu su predviđeni tanci iz Podravine ter Gradišća. Na tamburi u dvi grupa će se baviti s diozimatelji Tomislav Mihovec iz Markuševca i Mario Zbiljski (Slavonske lole). Detaljne informacije morete dobiti kod Monike Taschner-Egrešić +36209105335, kultur@kophaza.hu.

1879

2019

Srdacno Vas pozivamo na
jubilarnu svetačnost
140. obljetnice
postojanja
KOLJNOFSKE ŠKOLE,
ka će se
održati petak
26-ga aprila 2019. lj.
(10.00) u školi

Program:
Svetačno otvaranje
Kulturni program
Izložba o povijesti škole
Prijem, druženje

1840-1900

Pod koljnofskom drvozečara Ferencza Taschner

Osnovna škola i čuvarnica Mihovila Nakovicia
H-9495 Kópáza, Fő utca 23.
Tel./Fax: +36 (99) 531 104
www.nakovich.hu